

Визуальная культура: у истоков формирования в инженерно-педагогической деятельности / Е. А. Петутина // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – Харків: НТУ «ХПІ», 2016. – № 40 (1212). – С. 59–64. – Бібліогр.: 10 назв. – ISSN 2227-6890.

Visual culture: the sources of creation in the engineer-pedagogical activity / O. O. Petutina // Bulletin of NTU "KhPI". Series: Actual problems of Ukrainian society development. – Kharkiv: NTU "KhPI", 2016. – №. 40 (1212). – P. 59–64. – Bibliogr.: 10. – ISSN 2227-6890.

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Петутіна Олена Олександрівна – кандидат філософських наук, професор НТУ «ХПІ», Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», завідувача кафедрою етики, естетики та історії культури, (057) 707-68-73; etika.khpi.kh@gmail.com.

Петутіна Елена Александровна – кандидат философских наук, профессор НТУ «ХПИ», Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт», заведующая кафедрой этики, эстетики и истории культуры, (057) 707-68-73; etika.khpi.kh@gmail.com.

Petutina Olena Oleksandrivna – Candidate of Philosophical Sciences (Ph. D.), Full Professor, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Head of the Department of Ethics, Aesthetics and Cultural History, (057) 707-68-73; etika.khpi.kh@gmail.com.

УДК 32:316.7 304.4:94 (477)

МАЛІКОВ В. В.

МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМ ЯК ПОТЕНЦІЙНА СКЛАДОВА КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

У цій статті автор осмислює мультикультуралізм як концепцію і політику та розглядає переваги його реалізації для України. Дослідження зосереджується на ідеологічній підґрунті та концептуальному розумінні мультикультуралізму в сучасному українському та світовому наукових дискурсах. Автор робить висновок про те, що мультикультуралізм як потенційна частина культурної політики може бути корисним у багатьох відношеннях. Він матиме позитивний вплив на добробут і стабільний розвиток місцевих спільнот, регіональне зростання і соціально-економічне пожвавлення, піднесення міського життя і розвиток туризму.

Ключові слова: мультикультуралізм, соціально-культурні групи, культурна політика, ліберальний підхід, групові та індивідуальні права, сталий розвиток, права людини, гуманізм.

В этой статье автор осмысливает мультикультурализм как концепцию и политику и рассматривает преимущества его реализации для Украины. Исследование сосредоточено на идеологической основе и концептуальном смысле мультикультурализма в современном украинском и мировом научных дискурсах. Автор делает вывод о том, что мультикультурализм как потенциальная часть культурной политики может быть полезным во многих отношениях. Он окажет положительное влияние на благосостояние и стабильное развитие местных сообществ, региональный рост и социально-экономическое оживление, подъем городской жизни и развитие туризма.

Ключевые слова: мультикультурализм, социально-культурные группы, культурная политика, либеральный подход, групповые и индивидуальные права, устойчивое развитие, права человека, гуманизм.

This paper reviews multiculturalism as a concept and a policy and argues the advantages of its implementations for Ukraine. The research focuses upon ideological basis and conceptual understanding of multiculturalism in contemporary Ukrainian and international scientific discourses. Multiculturalism may help to secure a principle of respect for cultural diversity and support sustainable development of sociocultural groups in Ukrainian society nowadays. The author concludes that the multiculturalism as a potential integral part of cultural policy may be beneficial in many ways. It will have a positive impact on the wellbeing and sustainability of local communities, regional growth and revival, the development of urban life and the rise of tourism, as well as the promotion of national interests on international level.

Keywords: multiculturalism, sociocultural groups, cultural policy, liberal approach, group and individual rights, sustainable development, human rights, humanism.

Вступ. Від середини ХХ століття співіснування і взаємодія найрізноманітніших культурних спільнот у нашому світі привертає зростаючу увагу у політичних, фінансово-економічних, наукових колах на міжнародному і національному рівні. Зокрема, ЮНЕСКО визнає культурну багатоманітність спільним надбанням людства, однією з притаманних йому характеристик, без якої неможливо увести подальший розвиток. Водночас лише забезпечуючи справжній культурний плюралізм, свободу множини культурних ідентичностей, можливості задоволення всіма громадянами своїх культурних потреб, можна досягнути гармонійного розвитку суспільства, за якого культурна багатоманітність буде сприяти соціальному єднанню і творчій взаємодії представників різних культурних груп.

Сучасні багатокультурні суспільства можуть визначити себе як мінливі у соціокультурному вимірі спільноти, які мають керуватися ключовими цінностями толерантності і соціального включення та згуртованості. Мультикультуралізм може допомогти забезпечити принцип поваги до культурного розмаїття та розглядається як моральний принцип і складова культурної політики держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Складність сучасних соціокультурних та етнонаціональних процесів обумовлює підвищений науковий інтерес до питання культурної багатоманітності і мультикультуралізму як однієї з можливих відповідей на поставлені нею виклики. До осмислення й дослідження мультикультуралізму залучені політологи, історики, соціологи, куль-

© В. В. Маліков, 2016

турологи, етнологи, філософи, економісти, педагоги [1–4; 6; 7]. Мультикультуралізм визначається ними як принцип етнонаціональної, освітньої, культурної, політики, яка визнає і підтримує право громадян зберігати, розвивати та захищати усіма законними методами свої культурні особливості, а державу зобов'язує підтримувати такі зусилля громадян [4, с. 130].

Мета цієї статті – на основі аналізу наукового дискурсу щодо мультикультуралізму визначити його потенціал та обґрунтувати переваги запровадження мультикультуралізму як концепції і політичної практики для України на сучасному етапі її розвитку. У цій статті автор продовжує осмислення сутності і складових культурної політики і розуміння ролі культури в сучасному світі, розпочаті в попередніх публікаціях [5; 10].

Матеріали і результати дослідження. Дослідники мультикультуралізму відзначають, що у нього є багато визначень в залежності від контексту і національних культурних і політичних традицій країни. Поняття «мультикультурний» саме по собі відноситься до констатації різноманіття способів мислення і життя, охоплюючи усю множинність знань, цінностей, менталітету і поведінки, які властиві групам людей. Ідеологія і політика мультикультуралізму визнає право кожної національної чи культурної спільноти на культурне самовизначення; вживаються заходи щодо збереження національної самосвідомості народів та етнічних спільнот у державі. Така політика зберігає культурне розмаїття, культурний плюралізм: охороняє і розвиває мовні, культурні, релігійні особливості різних народів у межах однієї країни. Тож у ширшому сенсі, мультикультуралізм має справу з культурним плюралізмом, визнанням множинності способів життя в сучасному суспільстві, релігійних, політичних та соціальних поглядів, особистих переконань, гендерних ролей, їхній рівності у їхній відмінності. Ліберальні мультикультурні теорії слугують для забезпечення соціальної справедливості та гармонії, а також громадянських прав меншин в ліберальних суспільствах по всьому світу.

Мультикультуралізм розглядається як відповідь на виклики зростаючої культурної взаємодії у зв'язку з глобалізацією та підйомом регіоналізму, що відбувається паралельно з цим. Хоча деякі автори констатують обмеженість застосування мультикультуралізму в Європі, проте він показує себе корисним інструментом в управлінні культурним розмаїттям для Канади, Австралії та Нової Зеландії. Європейські держави також мають справу з багатонаціональними і поліетнічними суспільствами, навіть гомогенний характер походження цих національних держав поставлений під сумнів. Жорстка критика мультикультуралізму як політики в країнах, які реалізували його (наприклад, в Австралії і Канаді) є цілком нормальним досвідом і прийнятною практикою для ліберальних демократій. Ця критика привела до вдосконалення політики, пошуку альтернатив до мультикультуралізму у вигляді інтеркультуралізму (інтеркультури), не девальвуюючи при цьому ідеалів і цінностей самого мультикультуралізму. Поточні зміни в політиці та дискусії відображають процес знаходження балансу між правами

особи і правами групи. З одного боку, ліберальна критика мультикультуралізму часто ґрунтується на припущенні про те, що права групи гальмують розвиток загальної ідентичності, необхідної для стабільного порядку, оскільки мультикультуралізм заохочує групи зосереджуватися на відмінностях, особливостях, а не загальних цілях і цінностях [10, с. 158–162, 203–205]. З іншого боку, дослідник міжнаціональних відносин Тарас Кузьо робить висновок про те, що надання групових прав є розумним, справедливим і ліберальним підходом до вирішення питання взаємодії з національними меншинами. За відсутності такої політики насильства і громадянської війни може привести до національної меншини, збільшивши свою частку попиту з боку простого федерального автономії до конфедерації або навіть окремої держави [8, с. 7, 13].

Польський досвід говорить на користь того, що мультикультуралізм як факт співіснування різних культур і культурної дивергенції може значно підвищити туристичну привабливість тієї чи іншої місцевості, котра володіє полікультурним багатством, і стати сприятливим чинником для культурного туризму в цій області в ширшому сенсі [11]. Проте, політика мультикультуралізму і відповідні культурні досягнення потребують визнання і схвалення місцевої громади. Мультикультуралізм вимагає глибокої поваги всіх культур, що співіснують в даній області, так як кожна з них має право створювати свою власну колективну ідентичність, а також визначати норми раціональності і гуманізму. Ініціативи, що підтримують співпереживання і популяризацію спадщини різних етнічних і національних груп, мають життєво важливе значення. Ці дії, спрямовані на збереження культурної різноманітності спільнот і просування регіону як центру туристичного тяжіння. Вони є формою піклування про традиції, що зникають, про історичну пам'ять, та їхніми основними цілями є створення і зміцнення свідомості й ідентичності та культурної самобутності, а також популяризація культури і традицій етнічних меншин [12, с. 216–218].

У сучасному міжнародному науковому дискурсі піддається сумніву те, чи є такі поняття як культура, мультикультуралізм та права етнічних меншин придатними для опису і розуміння групових вимог щодо релігії та самоусвідомлення й ідентичності. Хоча ліберальна культурна політика і мультикультуралізм грають важливу роль у дотриманні прав меншин та культурного різноманіття і залишаються дуже корисними для вимог мовних і національних меншин, ці поняття не можуть розглядатися в якості всеосяжних рамок для роздумів про справедливість і різноманітність [9, с. 145].

Мультикультуралізм виявляється універсалістською теорією. Права людини і універсальні гуманістичні принципи не суперечать чи ігнорують моральних цінностей і традицій різних культур, але насправді сприяють і збагачують останні. Принцип поваги до культурного розмаїття має велике моральне значення, тому що це інтерпретуючий принцип для основних і регулюючих принципів свободи, рівності і самовизначення. Більш широке розуміння мультикультуралізму включає в себе демократію і плюралізм суспільного життя. Вона включає в себе різноманітність способу життя, релігійних, політичних та соціальних поглядів,

особистих переконань, гендерних ролей і т. д. Ліберальні мультикультурні теорії покликані забезпечувати соціальну справедливість та гармонію, а також цивільні права меншин в ліберальних суспільствах по всьому світу [11]. Мультикультуралізм поступово ставав політичною практикою для західноєвропейських держав з моменту створення Римського договору в 1959 році, а в Канаді і Австралії цей процес розгорнувся в 1960-х – на початку 1970-х років.

Міжгрупова толерантність грає вирішальну роль як фундаментальна ліберальна чеснота, котра допомагає як більшості так і меншості ладнати соціальні та особисті стосунки. Культурне визнання меншин є ключовим для соціальної інтеграції в полікультурному суспільстві. Мультикультуралізм має справу як з етнічним розмаїттям, так і з множинністю соціальних і культурних ідентичностей з огляду на той факт, що національна культура є внутрішньо плюралістичною і сильно диференційованою. Він спирається на гуманістичні цінності і підтримує повагу і визнання людської гідності для всіх. Мультикультуралізм має важливе значення для зміцнення загального почуття приналежності, що означає суспільне визнання, прийняття та включення, а також прихильність до політичної цілісності держави. Таким чином мультикультуралізму є сильним інтегруючим фактором, який сприяє єдності, солідарності та терпимості в країні вона діє. Мультикультурна освіта може допомогти у формуванні толерантності та соціальної згуртованості в Україні [10, с. 123].

Сучасні дослідники мультикультуралізму в освітній сфері України Н. Авшенюк та Л. Голуб стверджують, що розвиток сучасних суспільств у зв'язку з процесами інтеграції і глобалізації в світі вимагає нових мультикультурних підходів до освіти. Мультикультуралізм в якості офіційної політики уряду спрямована на побудову суспільства соціальної згуртованості та інтеграції для досягнення соціальної гармонії між різними культурами, щоб скористатися перевагами культурного розмаїття країни на благо всіх [7, с. 93–94]. Мультикультурна освіта відіграє ключову роль у забезпеченні цих переваг. А саме це допомагає інтегрувати глобальне з місцевим досвідом. Мультикультурна освіта допомагає здобувати знання, відносини і навички, необхідні для ефективного функціонування в плюралістичному демократичному суспільстві і взаємодіяти, вести переговори і спілкуватися з людьми з різних груп, з тим щоб створити громадянське і моральне співтовариство, яке працює для загального блага [7, с. 95–96].

Освіта є одним з найбільш чутливих аспектів сприяння соціальному різноманіттю, інтеграції і толерантності, спрямованим на забезпечення ліберальних демократичних практик та дотримання прав меншин. Але освіта може досить легко стати інструментом дискримінації, сегрегації, нерівності та обмеження прав. Саме тому багато політичних зусиль, а також наукові інтереси в галузі мультикультуралізму зосереджені на системі освіти. За допомогою мультикультурної освіти можна усунути бар'єри на шляху соціальної інтеграції представників різних соціокультурних груп. Така освіта спонукає людей переглянути свої погляди щодо цілої низки неоднозначних соціальних

тем і способів життя. Мультикультуралізм витупає у цій сфері як політика й ідеологія, що заснована на демократичних освітніх підходах та діалогічній педагогіці. Міжкультурна компетенція набуває все більшого значення в сучасній освіті в усьому світі.

Важливо зрозуміти, що розвиток і втілення політики мультикультуралізму в Україні має стати не лише справою центральних органів влади, але й знайти відгук на місцевому рівні. Одним з успішних прикладів такого досвіду є Харків, котрий може вважатися одним з українських центрів розвитку мультикультурної освіти. Спеціальний курс для вчителів «мультикультурна освіта в школах» (створений Харківським обласним науково-методичним інститутом безперервної освіти) спрямовується на забезпечення наукової та практичної підготовки вчителів до здійснення мультикультурної освіти в середніх школах. Цей курс охоплює такі теми і завдання, як формування навичок для розробки навчального процесу полікультурної освіти, поліпшення навичок міжкультурної взаємодії, теоретичних основ полікультурного і міжнародного досвіду, форм і методів формування мультикультурної компетентності та проектування освітнього процесу на принципах мультикультуралізму [7, с. 99].

Висновки. Мультикультуралізм як ліберальна ідеологія і складова культурної політики є однією з найбільш дискусійних концепцій і практик сучасного світу, котра привертає дедалі більшу увагу українських вчених з різних галузей знань. У центрі їхньої уваги перебувають питання впровадження мультикультуралізму у культурну політику України та соціокультурний досвід вітчизняного суспільства. При цьому вчені зосереджені переважно на регулюванні міжетнічних / міжнаціональних відносин всередині країни і на міжнародному рівні з метою їхньої стабілізації, підтримки групових прав етнонаціональних спільнот.

Попри жорстку критику та сумніви у своїй дієвості в країнах Західної Європи і Північної Америки мультикультуралізм має значний потенціал у розбудові відкритого, сприятливого соціального середовища співпраці і взаєморозуміння в Україні. Адже мультикультуралізм ґрунтується на гуманістичних ідеалах, толерантності і визнанні переваг культурного плюралізму, користується міжнародною підтримкою на рівні ООН.

На думку автора, саме міста мають відігравати ключову роль у впровадженні мультикультурної політики в Україні. Міське середовище є надзвичайно динамічним і чутливим до соціокультурних змін. Українські міста відомі тим, що вони плекали багаті традиції поліетнічної, міжнародної та міжкультурної комунікації, досвід мирного співіснування протягом століть своєї історії. І на сучасному етапі міста України демонструють велику різноманітність різних етнічних, релігійних, соціальних і культурних груп людей, що живуть поряд і творчо взаємодіють між собою. Українські міста безсумнівно отримають низку соціальних та економічних переваг від застосування мультикультуралізму в розвитку своїх міських громад, що сприятиме підвищенню соціальної згуртованості, економічному розвитку, розквіту туристичної сфери, становленню креативної індустрії. І країна в цілому, і кожна окрема

громада мають визнати культурну багатоманітність як найбільший скарб, котрим можна успішно опанувати за допомогою мультикультуралізму.

Список літератури: 1. *Вовк Д. О.* Концептуальні тлумачення поняття «мультикультуралізм» у працях сучасних українських вчених / *Д. О. Вовк* // Наукові праці Чорноморського державного університету ім. Петра Могили. Сер.: Політологія. – 2012. – Т. 204, Вип. 192. – С. 14–17. 2. *Глазов Д. В.* Політика мультикультуралізму: досвід європейських країн / *Д. В. Глазов* // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2015. – Вип. 42. – С. 282–287. 3. *Гордієнко А. В.* Концепція мультикультуралізму в сучасному науковому дискурсі / *А. В. Гордієнко* // Наукові праці Чорноморського державного університету ім. Петра Могили. Сер.: Політологія. – 2012. – Т. 178, Вип. 166. – С. 17–20. 4. *Корнат Л. Я.* Концепція колективних прав в управлінні етнічною різноманітністю і мультикультуралізм В. Кимлічки / *Л. Я. Корнат* // Ефективність державного управління. – 2012. – Вип. 32. – С. 130–137. 5. *Маліков В. В.* Культурна політика Великої Британії та її цінність для України / *В. В. Маліков* // Аспекти історичного музикознавства – VIII: Вища мистецька освіта як інструмент збереження культурної ідентичності: зб. наук. ст. / Харк. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського. – Харків: Видавництво «Водний спектр Дзві-Ем-Пі», 2016. – С. 65–73. 6. *Радіонова І. О.* Мультикультуралізм versus пост-мультикультуралізм: практики та дискурси / *І. О. Радіонова* // Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки. – 2012. – Вип. 1. – С. 159–166. 7. *Avshenyuk N., Golub L.* Multicultural Education of Pre-service Teachers: Australian and Ukrainian Approaches / *Nataliya Avshenyuk, Larysa Golub* // Research, Policy, And Practice In Teacher Education In Europe. – 2012. – Vol. 1. – P. 91–103. 8. *Kuzio T.* The Perils of Multiculturalism: A Theoretical and Area Studies Approach to the Former USSR / *Taras Kuzio* // Political Studies Association of the United Kingdom. Annual Conference. – 1998. – Vol. 1. – P. 108–123. 9. *Maclure J.* Multiculturalism on the Back Seat? Culture, Religion, and Justice / *Jocelyn Maclure* // The Ethics Forum. – Vol. 10. – No. 2. – 2015. – P. 141–146. 10. *Malikov V. V.* The benefits of introducing multiculturalism for Ukraine / *V. V. Malikov* // Філософія в сучасному світі: Матеріали міського міжвузівського науково-практичного семінару, 18–19 листопада 2016 р. – Харків: Точка, 2016. – С. 121–124. 11. *Vitikainen A.* The limits of liberal multiculturalism. Towards an individuated approach to cultural diversity / *Annamari Vitikainen*. – Palgrave Macmillan, 2015. – 234 p. 12. *Ziółkowska-Weiss K.* Multiculturalism As An Asset And Tourist Attraction Of Lesser Poland / *Kamila Ziółkowska-Weiss* // European Journal of Tourism, Hospitality and Recreation. Special Issue. – 2014. – P. 215–229.

References (transliterated): 1. *Vovk D. O.* Kontseptualni tлумachennia poniattia «multykulturalizm» u pratsiakh suchasnykh ukrainskykh vchenykh [Conceptual interpretation of the concept of "multiculturalism" in the works of contemporary Ukrainian scientists]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho*

derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly. Ser.: Politologhiia [Proceedings Petro Mohyla Black Sea State University. Series: Politology]. 2012, vol. 204, issue 192, pp. 14–17. 2. *Hlazov D. V.* Polityka multykulturalizmu: dosvid yevropeiskyykh krain [The policy of multiculturalism: the European experience]. *Naukovi pratsi istorichnoho fakultetu Zaporizkoho natsionalnoho universytetu* [Research works of History Faculty of Zaporizhzhya National University]. 2015, issue 42, pp. 282–287. 3. *Hordiienko A. V.* Kontseptsii multykulturalizmu v suchasnomu naukovomu dyskursi [The concept of multiculturalism in contemporary scientific discourse]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly. Ser.: Politologhiia* [Proceedings Petro Mohyla Black Sea State University. Series: Politology]. 2012, vol. 178, issue 166, pp. 17–20. 4. *Kornat L. Ya.* Kontseptsii kolektyvnykh prav v upravlinni etnichnoi riznomanitnistiu i multykulturalizm V. Kymlichky [The concept of collective rights in the management of ethnic diversity and multiculturalism of V. Kymlichky]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia* [The efficiency of public administration]. 2012, issue 32, pp. 130–137. 5. *Malikov V. V.* Kulturna polityka Velykoi Brytanii ta yii tsinnist dlia Ukrainy [The UK Cultural Policy and Its Value for Ukraine]. *Aspekty istorichnoho muzykoznavstva – VIII: Vyscha mystetska osvita yak instrument zberezhenia kulturnoi identychnosti: zb. nauk. st.* [Aspects of historical musicology - VIII: Higher artistic education as a tool for preservation of cultural identity: Coll. Science. Art.]. Kharkiv, Vydavnytstvo «Vodnyi spektr Dzhi-Em-Pi», 2016, pp. 65–73. 6. *Radionova I. O.* Multykulturalizm versus post-multykulturalizm: praktyky ta dyskursy [Multiculturalism versus post-multiculturalism, practices and discourses]. *Suchasne suspilstvo: politychni nauky, sotsiologichni nauky, kulturolohiichni nauky* [Contemporary society: political science, social science, cultural science]. 2012, issue 1, pp. 159–166. 7. *Avshenyuk N., Golub L.* Multicultural education of pre-service teachers: Australian and Ukrainian approaches. *Research, policy, and practice in teacher education in Europe*. 2012, vol. 1, pp. 91–103. 8. *Kuzio T.* The perils of multiculturalism: A theoretical and area studies approach to the former Ussr. *Political Studies Association of the United Kingdom. Annual Conference*. 1998, vol. 1, pp. 108–123. 9. *Maclure J.* Multiculturalism on the back seat? Culture, religion, and justice. *The Ethics Forum*. 2015, vol. 10, № 2, pp. 141–146. 10. *Malikov V. V.* The benefits of introducing multiculturalism for Ukraine. *Filosofii v suchasnomu sviti: Materialy miskoho mizhvuzivskoho naukovo-praktychnoho seminaru, 18–19 lystopada 2016 r.* [Philosophy in the contemporary world: Proceedings of the city interuniversity scientific-practical seminar, 18–19 November 2016]. Kharkiv, Tochka, 2016, pp. 121–124. 11. *Vitikainen A.* The limits of liberal multiculturalism. Towards an individuated approach to cultural diversity. Palgrave Macmillan, 2015. 234 p. 12. *Ziółkowska-Weiss K.* Multiculturalism as an asset and tourist attraction of Lesser Poland. *European Journal of Tourism, Hospitality and Recreation. Special Issue*. 2014, pp. 215–229.

Надійшла (received) 29.11.2016

Бібліографічні описи / Библиографические описания / Bibliographic descriptions

Мультикультуралізм як потенційна складова культурної політики України / В. В. Маліков // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – Харків: НТУ «ХПІ», 2016. – № 40 (1212). – С. 64–67. – Бібліогр.: 12 назв. – ISSN 2227-6890.

Мультикультуралізм как потенциальная составляющая культурной политики Украины / В. В. Маліков // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. – Харків: НТУ «ХПІ», 2016. – № 40 (1212). – С. 64–67. – Бібліогр.: 12 назв. – ISSN 2227-6890.

Multiculturalism as a potential component of the Ukrainian cultural policy / V. V. Malikov // Bulletin of NTU "KhPI". Series: Actual problems of Ukrainian society development. – Kharkiv: NTU "KhPI", 2016. – No. 40 (1212). – P. 64–67. – Bibliogr.: 12. – ISSN 2227-6890.

Відомості про автора / Сведения об авторе / About the Author

Маліков Василь Володимирович – кандидат історичних наук, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри етики, естетики та історії культури; тел.: (097) 431-29-65; e-mail: malikovvasyl@gmail.com.

Маліков Василий Владимирович – кандидат исторических наук, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт», доцент кафедры этики, эстетики и истории культуры; тел.: (097) 431-29-65; e-mail: malikovvasyl@gmail.com.

Malikov Vasyl Volodymyrovych – Candidate of Historical Sciences (Ph. D.), National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Associate Professor of the Department of Ethics, Aesthetics and Cultural History, tel.: (097) 431-29-65; e-mail: malikovvasyl@gmail.com.